

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

N V E

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 10. januar 2014
Vår ref.: NVE 201305935-5 aj/jkr
Arkiv: 008
Deres dato:
Deres ref.: 13/1500

Saksbehandler:
Jørund Krogsrud

NVEs merknader til OEDs forslag om endringer i energiloven til gjennomføring av EUs tredje energimarkedspakke

NVE viser til brev av 17. september 2013 der OED sender på høring forslag til endringer i energiloven til gjennomføring av EUs tredje energimarkedspakke med frist 10. januar 2014 for innspill.

NVE har følgende merknader til forslaget:

Transmisjon av elektrisk energi

Definisjon av "kontroll" (artikkel 2 pkt 34)

Det følger av forslaget til nytt § 4-8 annet ledd at den som har direkte eller indirekte kontroll over virksomhet som driver produksjon eller omsetning av elektrisk energi, ikke kan eie anlegg i sentralnettet eller ha direkte eller indirekte kontroll over eller rettigheter i virksomhet som eier slike anlegg eller med systemansvar. Uttrykket "kontroll" brukes også i § 4-8 tredje ledd. Innledningsvis i energiloven § 1-3 om definisjoner, foreslås følgende formulering i nytt sjuende ledd; "*Med kontroll i denne lov forstås...*".

Uttrykket "kontroll" er også brukt i andre sammenhenger i loven, for eksempel i § 10-1. Det foreslås derfor at den nye definisjonen av kontroll enten flyttes til § 4-8 eller at det fremkommer av § 1-3 sjuende ledd at den definerer kontroll i relasjon til § 4-8.

Eventuell gjennomføring av hovedalternativ II med uavhengig systemoperatør (ISO-modellen) (artikkel 9 nr 8 bokstav a jf. artikkel 13)

Hovedalternativ II som gjennomfører ISO-modellen går ut på at vertikalt integrerte virksomheter som eier transmisjonsnett kan velge å overføre ansvaret for driften av nettet til en uavhengig systemoperatør som alternativ til å oppfylle kravet til eiermessig adskillelse fra produksjon eller omsetning. Det er kun Statnett som etter høringsforslaget kan velges og utpekes som uavhengig systemoperatør. Bruk av ISO-

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr. NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

modellen forutsetter at transmisjonseiere overfører vesentlige funksjoner herunder drift, vedlikehold, nettplasslegging, investeringsbeslutninger og utbygging av transmisjonsnettene til Statnett som uavhengig systemoperatør (ISO).

Bestemmelsene i artikkel 37 nr. 3 pålegger nasjonal reguleringsmyndighet særskilte oppgaver med oppfølging av ISO. Det fremgår av den at reguleringsmyndigheten skal godkjenne den uavhengige systemoperatørens investeringsplanlegging og nettutviklingsplaner. Dette skal gjennomføres årlig. En slik særlig godkjenningssprosess for de anlegg Statnett er ISO for, vil komme i tillegg til en vurdering av investeringsplaner for Statnetts egne anlegg. Ordningen med kraftsystemutredninger for sentralnettet fungerer i dag slik at alle planer om investeringer i sentralnettet skal inngå som en del av kraftsystemutredningen (KSU). Nettselskapene planlegger og søker om konsesjon for de prosjektene som de mener er samfunnsmessig rasjonelle. Investeringsplaner som presenteres i KSU er ikke-bindende da investeringer i nettanlegg er langsiktige investeringer der behov for nettutvikling kan endres over tid. Gjennom konsesjonsbehandlingen gis det tillatelse til bygging ved å gi konsesjon. Det er ikke nærmere spesifisert hva regulators godkjenning skal omfatte og om det får konsekvenser for konsesjonsbehandlingen. Det er behov for en nærmere avklaring av hva reguleringsmyndighetens godkjenning jf artikkel 37 nr. 3 innebærer dersom ISO-modellen skal gjennomføres. Dette vil trolig føre til endringer i utforming av KSU og NVEs oppfølging av denne. Reguleringsmyndighetens oppgaver knyttet til overvåking av investeringsplaner og NVEs merknader til det er nærmere omtalt nedenfor under avsnittet "Overvåking av TSOens investeringsplaner".

ISO-modellen vil innebære kontrakter og samarbeid mellom transmisjonseierne og Statnett som uavhengig systemoperatør. Et slikt samarbeid vil omfatte bl.a. spørsmål knyttet til nyinvesteringer, reinvesteringer, vedlikehold, tariffing, fordeling av tillatt inntekt og koordinering av driftsansvaret (systemansvaret) for anleggene, m.m. Noen av disse oppgavene er allerede i dag regulert gjennom Statnetts ansvar for sentralnettsordningen og konsesjon for utøvelse av systemansvaret. ISO modellen vil imidlertid innebære en mer omfattende overføring av oppgaver til Statnett, og reiser flere problemstillinger særlig knyttet til spørsmål om vedlikehold, modernisering og investeringer i nettanlegg som eies av andre.

NVE støtter OEDs vurdering om at anleggskonsesjoner gitt etter energiloven § 3-1 til andre sentralnettseiere enn Statnett må overføres til Statnett som uavhengig systemoperatør ved valg av denne modellen. En overføring av anleggskonsesjonene vil være mest i tråd med direktivets beskrivelser av de oppgaver og ansvar en uavhengig systemoperatør skal ha. En slik overdragelse av anleggskonsesjonene vil også gi en klarere ansvarsfordeling og lette myndighetenes oppgaver med tilsyn og oppfølging av avtaler mellom Statnett som systemoperatør og eierne. Det må likevel forventes en økt arbeidsbyrde for reguleringsmyndigheten mht godkjenning av kontrakter mellom Statnett og eierne, tilsyn med at samarbeidet foregår i tråd med regelverket og behandling av eventuelle klager/ uenighet som oppstår mellom partene. NVE forventer at ISO-modellen vil kreve økt behov for oppfølging og tilsyn med Statnett for å sikre at det i utøvelsen av oppgaver som uavhengig systemoperatør legges objektive og nøytrale kriterier til grunn for de beslutninger som berører eierinteressene.

Valg av ISO-modellen vil også medføre økt behov for oppfølging og tilsyn med at transmisjonseierne oppfyller de krav som stilles til eier i henhold til direktivets artikkel 14. Det er blant annet krav om at eierskapet til transmisjon i en vertikalt integrert virksomhet skal være uavhengig hva angår rettslig form, organisering og beslutningstaking av annen virksomhet som ikke vedrører transmisjon. Dette innebærer at transmisjonsnettet må skilles ut i et eget selskap adskilt fra øvrig virksomhet, noe som vil medføre flere nettselskap og økt ressursbruk for myndighetene og transmisjonseierne.

Det følger for øvrig av direktivet at reguleringsmyndigheten som ledd i kontrollen skal kunne gjennomføre uanmeldte inspeksjoner i lokalene hos både transmisjonseier og systemoperatør. Dette er kontrolltiltak som ikke følger av ordlyden i energiloven, og det må vurderes om det er behov for særskilt gjennomføring.

Etter NVEs oppfatning vil en gjennomføring av ISO-modellen reise en del problemstillinger som må avklares nærmere, og det vil være behov for en nærmere regulering av reguleringsmyndighetens kompetanse og av forholdet mellom ISO og sentralnettseier.

En organisering av sentralnettet som beskrevet i høringsforslagets hovedalternativ I (TSO-modellen) innebærer at eierskap, driften og systemansvaret for hele sentralnettet samles hos Statnett som er Eiermessig adskilt fra virksomhet med produksjon eller omsetning av elektrisk energi. En slik organisering vil etter NVEs vurdering legge best til rette for en effektiv drift og utvikling av hele sentralnettet.

Distribusjon av elektrisk energi

Skjerpede krav til DSO m.m.

NVE viser til omtalen av krav for operatør av distribusjonssystem i kapittel 3.5.3 i høringsdokumentet. Det vises til at distribusjons- og regionalnettet vil kunne møte økte omstillingskrav og nye forventninger i årene fremover, blant annet oppgaver i form av å dekke energitap og reservekapasitet i nettet, samt ansvar for balansetjenester i distribusjonsnettet. Departementet peker på at denne utviklingen kan medføre at ikke alle områdekonesjonærer vil være i stand til eller se det som ønskelig å håndtere de oppgavene som tilliggis DSO.

Som en konsekvens av dette, opplyser departementet i høringsuttalelsen at de vurderer å se på om andre inndelinger enn dagens områdekonesjonsordning kan være aktuell som grunnlag for DSOer i fremtiden. For å kunne oppfylle kravene i tredje elmarkedsdirektiv på en robust måte, med mulighet til en klarere utpeking av hvem som skal anses som DSO i forskjellige områder av landet, foreslår departementet en hjemmel for nærmere forskrifter om DSO i ny § 3-7.

NVE er av den oppfatning at dagens regelverk for organisering av nettselskaper ikke legger til rette for en tilstrekkelig uavhengig DSO-rolle, eller en rasjonell organisering av nettselskapene generelt. I lys av departementets forslag mener NVE derfor at det bør foretas en vurdering av behovet for å utvide virkeområdet for og skjerpe kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille for nettselskapene. Behovet for skjerpelse gjelder for så vidt uavhengig av innføring av DSO-rollen, men innføring av rollen aktualiserer og tydeliggjør behovet siden de nye oppgavene kan medføre økte muligheter for å utnytte den vertikale integrasjonen.

Om direktivets krav til selskapsmessig- og funksjonelt skille (artikkel 26)

NVE viser til direktivets artikkel 26 om adskillelse av operatører av distribusjonssystem. I forbindelse med Norges behandling av andre elmarkedsdirektiv (2003/54/EF) i 2005-2006, ble slike krav inntatt i energiloven §§ 4-6 og 4-7.¹ Departementet valgte da å gi unntak for nettselskaper med 100 000 eller færre nettkunder. Departementet hadde i sitt høringsnotat foreslått en langt lavere grense, men grensen

¹ Jf. direktiv 2003/54/EF artikkel 15

ble økt da departementet oppsummerte høringen.² Samtidig ble den såkalte konsernmodellen vurdert som tilstrekkelig for å sikre et hensiktsmessig funksjonelt skille. Direktivets krav til selskapsmessig og funksjonelt skille er videreført i tredje elmarkedsdirektiv artikkel 26.

Negative konsekvenser av vertikal integrasjon og behovet for ny vurdering

NVE viser til at vertikal integrasjon i kraftmarkedet er uheldig, hovedsakelig fordi nettfunksjonen ikke fungerer tilstrekkelig uavhengig og nøytralt overfor konkurranseutsatte virksomheter og brukerne av nettet. Spesielt vil vi vise til at:

- Vertikal integrasjon kan hemme konkurransen i sluttbrukermarkedet
- Vertikal integrasjon kan gi rom for beslutninger om nettdrift eller nettutbygging som gir egen kraftproduksjon fordeler
- Vertikal integrasjon kan gi økt mulighet for kryssubsidiering

Siden konkurranseutsatt virksomhet vil kunne oppnå særlige fordeler av å være vertikalt integrert med en nettvirksomhet, vil den vertikale integrasjonen også kunne være en medvirkende årsak til at rasjonelle strukturendringer blant nettvirksomheter ikke gjennomføres, siden et eventuelt salg av en vertikalt integrert nettvirksomhet vil kunne føre til at konkurranseutsatt virksomhet mister en mulig fordel.

Erfaringer fra NVEs tilsyn viser at nåværende regelverk om nettselskapenes organisering ikke fungerer tilstrekkelig etter hensikten om at alle brukere av nettet skal behandles likt. Muligheten for forskjellsbehandling vil kunne forsterkes ytterligere ved endring av nettselskapenes rolle, jf. forslaget til ny bestemmelse i energiloven § 3-7.

NVE mener derfor at kravene til både selskapsmessig- og funksjonelt skille bør gjennomgås og vurderes på nytt. Spesielt mener vi at:

- Det bør vurderes om den nåværende konsernmodellen, hvor det er funksjonell og selskapsmessig tilknytning mellom morselskap og datterselskap og mellom de ulike datterselskapene, sikrer et tilstrekkelig og hensiktsmessig skille mellom nettvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet. Det bør derfor vurderes om andre og strengere krav til skille mellom de forskjellige typer virksomhet er hensiktsmessig.
- Unntaket fra krav om selskapsmessig og funksjonelt skille for nettselskap med 100 000 eller færre nettkunder bør revurderes. Det bør vurderes om bestemmelsene om nettselskapers selskapsmessige og funksjonelle skille bør flyttes fra energiloven §§ 4-6 og 4-7 til egnet underliggende forskrift, slik at nærmere vurderinger av hensiktsmessige løsninger kan gjennomføres i forbindelse med det forskriftsarbeid som følger opp tredje elmarkedsdirektiv.
- Det bør vurderes om kravene til nettvirksomheters selskapsmessige og funksjonelle skille bør gjelde i forhold til all konkurranseutsatt virksomhet, og ikke begrenses til kun kraftomsetning og kraftproduksjon.

² Jf. OEDs høringsnotat av 28. juni 2005 side 26 flg., med forslag til ny § 4-6 på side 48, jf.

<http://www.regjeringen.no/upload/kilde/oed/hdk/2005/0005/ddd/pdfv/251641->

[horning_om_endringer_i_energiloven_juni_05.pdf](#). Opprinnelig foreslo OED at loven ikke skulle inneholde noen slik grense. Ihht. høringsnotatet burde grensen fastsettes av departementet i forskrift, og det ble foreslått en grense på 20 000, eventuelt 10 000, nettkunder. Etter regjeringsskiftet endret departementet sitt syn, og grensen, som ble tatt inn i loven, ble satt til 100 000 nettkunder

Nettselskapenes nøytralitet ved markedsføring og profilering (artikkel 26 nr. 3)

Direktivets artikkel 26 nr. 3 inneholder et nytt krav knyttet til nettselskapers nøytralitet:

“Where the distribution system operator is part of a vertically integrated undertaking, the Member States shall ensure that the activities of the distribution system operator are monitored by regulatory authorities or other competent bodies so that it cannot take advantage of its vertical integration to distort competition. In particular, vertically integrated distribution system operators shall not, in their communication and branding, create confusion in respect of the separate identity of the supply branch of the vertically integrated undertaking.” (NVEs understreking)

Kravet innebærer at vertikalt integrerte nettselskap i forbindelse med markedsføring og profilering ikke skal skape forvirring om sin separate identitet og sitt virksomhetsområde, sett i forhold til konkurranseutsatte virksomhetsområder innenfor den samme vertikale integrasjonen. Etter NVEs oppfatning innebærer dette at for eksempel navn, logo og annen profilering til et nettselskap ikke kan være lik eller bære likheter med en kraftleverandør eller en kraftprodusents navn, logo og annen profilering.

Kraftleverandører kan ha store markedsføringsmessige fordeler av å ha samme profileringen som nettvirksomheten, siden dette som regel er en kjent merkevare i forsyningsområdet. Uklare skiller mellom identiteten og merkevaren til nettvirksomhet og kraftleverandør kan også bidra til forvirring blant sluttbrukerne om de ulike virksomhetenes rolle. NVE har derfor forståelse for at kravet er inntatt i direktivet og ønsker tydeligere skiller mellom virksomhetsområdene velkommen.

I høringsnotatets kapittel 3.5.2 omtales det at artikkel 26 nr. 3 stiller nye krav til nøytralitet ved markedsføring og profilering i vertikalt integrerte selskaper, uten at det gjøres en detaljert omtale av kravet og hva dette innebærer for konsesjonærene. NVE går likevel ut fra at departementet har vurdert at energiloven § 4-1 annet ledd nr. 3 om nøytral opptreden av netteier gir tilstrekkelig hjemmel for å gjennomføre nødvendige forskriftsendringer for å oppfylle direktivet.

Nasjonal reguleringsmyndighet

Overvåkning av TSOens investeringsplaner (artikkel 37 nr. 1 bokstav g)

Det står i høringsnotatet på side 29 at Statnetts investeringsplaner fremgår av den årlige kraftsystemutredning (KSU), og at Statnett har frist 1. september hvert år for innlevering av KSU. Det er henvist til forskrift 16. desember 2002 nr. 1607 om energiutredninger.

NVE gjør oppmerksom på at det er henvist til den tidligere forskrift om energiutredninger. NVE gjennomførte i 2012 omfattende forskriftsendringer i forskrift om energiutredninger. Grunnet omfanget av endringene ble forskriften fra 2002 opphevet, og ny forskrift trådte i kraft 1.1.2013 (FOR-2012-12-07-1158). Den nye forskriften har i vesentlig grad endret bestemmelser som vedrører kraftsystemutredninger for sentral- og regionalnettet. I henhold til den nye forskriften skal ikke lenger kraftsystemutredningene for regional- og sentralnettet oppdateres årlig, men annet hvert år. Selv om KSU for sentralnettet nå bare skal oppdateres annet hvert år, skal Statnett som utredningsansvarlig for sentralnettet likevel sende en oppdatert investeringsplan til NVE hvert år med forventet idriftsettelse for tiltak, kostnadstall og begrunnelse for tiltak (foe § 16 tredje ledd).

Statnetts kraftsystemutredning og investeringsplan omfatter hele sentralnettet, inkludert anlegg som ikke eies av Statnett. NVE legger til grunn at Statnetts investeringsplaner fortsatt vil kunne omfatte hele

sentralnettet, gitt de foreslåtte alternativene mht organisering av sentralnettet, jf hhv energiloven § 4-8 og § 4-9.

Krav om godkjenning av investeringsplaner kan som tidligere nevnt bli aktuelt dersom ISO-modellen gjennomføres (hovedalternativ II), og eiere av anlegg i sentralnettet i stedet for å selge til Statnett heller ønsker å overføre drift, mv. til Statnett som ISO. Kraftsystemutredninger gir i dag en overordnet oversikt over mulige investeringer og skal skape en felles forståelse for behov for endringer i kraftsystemet. Utredningene brukes også som grunnlagsdokument for senere konsesjonsbehandling. Forskrift om energiutredninger er i dag utformet på en slik måte at det gir en oversikt over mulige investeringer i nett uten at det gir uttømmende informasjon på prosjektnivå. Det er derfor viktig at det avklares hva en godkjenning av investeringsplaner innebærer jf. artikkel 37 nr 3 og hvilken betydning og konsekvenser dette kan ha for dagens nettplanlegging.

Det følger av direktivet at reguleringsmyndigheten skal vurdere om TSOens investeringsplan er konsistent med den 10-årige europeiske nettutviklingsplanen, og at en vurdering av dette tas inn i reguleringsmyndighetens årlige virksomhetsrapport, jf direktivets artikkel 37 nr. 1 bokstav e. Det bemerkes at inkonsistens mellom den europeiske planen og nasjonale investeringsplaner kan oppstå som følge av at planene ikke publiseres på samme tidspunkt og at det kan skje endringer i nettplanene mellom publiseringen av disse. Det gjøres også oppmerksom på at overvåking av konsistens mellom TSOens investeringsplan og den europeiske nettutviklingsplanen hovedsakelig vil innebære utsjekk av at prosjekter som er inkludert i den europeiske planen samsvarer med prosjekter i den nasjonale investeringsplanen, hvilket kun vil omfatte et begrenset antall av alle de prosjektene som inngår i de nasjonale planene.

Overvåking av konkurranseforhold, kraftpriser, mv. (artikkel 37 nr. 1 bokstav j)

Av direktivets artikkel 37 nr. 1 bokstav j følger det at reguleringsmyndigheten (NVE) skal overvåke markedsadgang og priser i sluttbrukermarkedet for kraft. Disse dataene skal også rapporteres videre til det europeiske regulatorbyrået (ACER). Av direktivets annek 1, nr. 1 bokstav c, stilles det videre krav om at forbrukerne mottar transparent informasjon om priser og tariffier og om standardvilkår for tilgang til og bruk av elektrisk energi.

Informasjonen som ligger i en velfungerende, offentlig kraftprisportal vil være et godt grunnlag for å oppfylle disse kravene. Dagens kraftprisportal er etter NVEs mening ikke velfungerende, da flertallet av norske husholdninger er på avtaler som ikke dekkes av meldeplikten. Meldeplikten er fastsatt i FOR 1997-12-12 nr 1392: Forskrift om meldeplikt for kraftpriser. Forskriften ligger under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) og er fastsatt av Konkurransetilsynet (KT) med hjemmel i lov av 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven) § 4-1.

Portalen driftes per i dag av Konkurransetilsynet (KT) og kraftleverandører plikter å melde inn kraftpriser og vilkår til KT på de tidspunkt og i henhold til de krav som KT stiller. Meldeplikten omfatter avtaler om (i) standard variabel kraftpris, (ii) spotpris og (iii) fast pris med ett eller tre års varighet.³ Kraftleveringsavtaler med andre vilkår enn de som er definert i standard kraftleveringsavtale med tillegg er ikke underlagt meldeplikt.

³ Detaljert informasjon om meldeplikten for kraftleverandører finnes på Konkurransetilsynets internettsider: <http://www.konkurransetilsynet.no/no/kraftpriser/For-leverandorer/>

NVE mener det er viktig at det utvikles en ny og bedre kraftprisportal som i større grad reflekterer de produkter og priser som tilbys i sluttbrukermarkedet. Dersom det besluttes at NVE skal ha et ansvar for kraftprisportalen/meldeplikten, kan det trolig være en løsning å hjemle meldepliktforordningen i energiloven i forbindelse med de lovendringene som nå foreslås.

Forholdet til andre nasjonale tilsyn som utfører overvåkningsoppgaver (artikkel 37 nr. 2)

Bestemmelsen åpner som nevnt over for at overvåkningsoppgaver etter artikkel 37 nr. 1 kan utføres av andre enn reguleringsmyndigheten. I høringsnotatet skriver OED at opplysninger i så fall skal gjøres tilgjengelig for reguleringsmyndigheten så raskt som mulig.

Det står i høringsnotatet at enkelte tilsynsoppgaver som følger av nr. 1 i dag ivaretas av andre tilsynsmyndigheter utenfor NVE. Dette gjelder Konkurransetilsynet, Forbrukerombudet og til dels også Finanstilsynet, Forbrukerrådet og NAV. Det påpekes i høringsnotatet at det foreligger en samarbeidsavtale mellom NVE, Konkurransetilsynet og Finanstilsynet om tilsyn med engrosmarkedet (samarbeid om tilsyn med kraftmarkedet (STK)), og at det bør vurderes om det kan være hensiktsmessig at NVE etablerer tilsvarende samarbeid med andre myndigheter.

NVE stiller spørsmål ved om det er tilstrekkelig å inngå avtaler for å sikre reguleringsmyndigheten tilgang til nødvendige opplysninger eller om det er nødvendig med endringer i samarbeidende myndigheters hjemmelsgrunnlag.

NVE vil også påpeke at reguleringsmyndighetens generelle oppgaver og kompetanse etter artikkel 37, jf. særlig artikkel 37 nr. 1 bokstav b, ikke for øvrig blir innskrenket av at andre nasjonale myndigheter utfører overvåkningsoppgavene.

Reguleringsmyndighetens kompetanse til å forhåndsregulere (ex ante) (artikkel 37 nr. 6)

Høringsforslaget sikrer reguleringsmyndigheten kompetanse til å forhåndsregulere (også kalt ex ante regulering) på nærmere bestemte områder i tråd med direktivet artikkel 37 nr. 6.

I forslagens § 4-1 femte ledd gis reguleringsmyndigheten for eksempel kompetanse til å forskriftsregulere metodene for fastsettelse av overføringstariffene. Reguleringsmyndigheten kan kun gi forskrifter til utfylling av og i tråd med departementets forskrifter. Siden forhåndsregulering av tariffene er en regulatoroppgave etter artikkel 37 nr. 6, skal reguleringsmyndigheten være uavhengig i utøvelsen av forskriftskompetansen så lenge det ikke foreligger hjemmel til å forhåndsregulere tariffene gjennom enkeltvedtak.

I tillegg foreslås en hel rekke nye bestemmelser om at departementet fastsetter nærmere forskrifter om reguleringsmyndighetens kompetanse til å godkjenne avtaler eller fastsette vilkår på nærmere bestemte områder ved enkeltvedtak.

NVE vil nedenfor kommentere noen av disse forslagene, og foreslå enkelte endringer.

Fastsettelse av vilkår og metoder for markedsadgang (artikkel 37 nr. 6 bokstav a)

Departementets forslag til nytt femte ledd i energiloven § 4-1 lyder: ”Reguleringsmyndigheten kan gi nærmere forskrifter om nettselskapenes fastsettelse av tariffen ved salg av netttjenester, metoder for beregning av tillatte og faktiske inntekter og håndtering av avvikene mellom disse, samt nøytral opptreden av netteier. Slike forskrifter skal fastsettes til utfylling av og i tråd med forskrifter gitt av departementet.[..]”

Direktivets artikkel 37 nr. 6 bokstav a omhandler både tilknytning og tilgang til overføringsnettet, og har følgende ordlyd:

”The regulatory authorities shall be responsible for fixing or approving sufficiently in advance of their entry into force at least the methodologies used to calculate or establish the terms and conditions for:

(a) connection and access to national networks, including transmission and distribution tariffs or their methodologies. Those tariffs or methodologies shall allow the necessary investments in the networks to be carried out in a manner allowing those investments to ensure the viability of the networks”

I Kommisjonens tolkningsnotat om reguleringsmyndighetene understrekes det blant annet at denne bestemmelsen ikke bare gjelder tariffene eller metodene for å fastsette disse, men også vilkår eller metodene som regulerer tilgang til nettet.

ACER opererer med følgende definisjon på tilgang (*access*); *“right to use the transmission and/or distribution networks in the prospect of being supplied in electricity or of supplying electricity”*.

Med tilgang til nettet må det etter NVEs mening i denne sammenheng forstås tilgangen til markedet eller muligheten for å kjøpe strøm av alle leverandører eller selge/ levere strøm til alle sluttbrukerne som opererer i markedet, dvs. effektiv markedsadgang.

I dag sikrer NVE dette gjennom bl.a. bestemmelser i FOR 1999-03-11 nr 301 (avregningsforskriften) kapittel 2 om oppstart og opphør av kraftleveranse, samt skifte av kraftleverandør mv., kapittel 3 om måleverdier, kapittel 6 om avregning og § 8-1 om nettselskapets nøytralitet og informasjonsplikt og § 8-1 bokstav a om program for overvåking av nettselskapets nøytralitet.

Det er i høringsnotatet ikke foreslått at reguleringsmyndigheten skal godkjenne eller fastsette vilkår eller metoder for markedsadgang på noen annen måte, og forskriftskompetanse er på dette saksområdet som på tariffområdet det mest praktiske virkemiddelet for å sikre at reguleringsmyndigheten har tilstrekkelig kompetanse til forhåndsregulere.

Reguleringsmyndighetens kompetanse til å fastsette nærmere forskrifter bør utvides til å omfatte følgende regler for å sikre effektiv markedsadgang:

- rettigheter og plikter i forbindelse med oppstart og opphør av kraftleveranse, samt skifte av kraftleverandør, mv.
- rettigheter og plikter i forbindelse med måling, avregning og utveksling av måle- og avregningsdata, herunder elektronisk meldingsutveksling.

NVE foreslår i tråd med ovennevnte følgende endringer i nytt § 4-1 femte ledd (i kursiv):

”Reguleringsmyndigheten kan gi nærmere forskrifter om nettselskapenes fastsettelse av tariffer ved salg av nettjenester, metoder for beregning av tillatte og faktiske inntekter og håndtering av avvikene mellom disse, nøytral opptreden av netteier, måling, avregning, utveksling av måle- og avregningsdata, vilkår for leverandørbytter, oppstart og opphør av kraftleveranse, for å sikre effektiv markedsadgang. Slike forskrifter skal fastsettes til utfylling av og i tråd med forskrifter gitt av departementet.”

Det følger av høringsnotatet at reguleringsmyndigheten kan gis forskriftskompetanse til å regulere leverandørskifter, måling, avregning og utveksling av måle- og avregningsdata mv. med hjemmel i departementets forslag til endring i § 10-6 første ledd. Etter denne bestemmelsen kan departementet gi reguleringsmyndigheten kompetanse til å fastsette nærmere forskrifter til utfylling av loven. NVE mener reguleringsmyndighetens forskriftskompetanse til å forhåndsregulere ovennevnte forhold for å sikre

effektiv markedsadgang bør følge direkte av loven, fordi det vil innebære en mer selvstendig kompetanse for reguleringsmyndigheten.

***Godkjenne avtaler eller fastsette vilkår for tilgang mv. til utenlandsforbindelser
(artikkel 37 nr. 6 bokstav c)***

Nytt § 4-2 femte ledd lyder:

”Departementet fastsetter nærmere forskrifter om reguleringsmyndighetens kompetanse til å godkjenne avtaler eller fastsette vilkår for tilgang til forbindelsen, herunder om kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering [..]”

Etter forslaget til nytt § 4-2 femte ledd skal departementet fastsette forskrifter om reguleringsmyndighetens kompetanse til å godkjenne avtaler eller fastsette vilkår for tilgang til forbindelsen, mv. Det følger ikke av ordlyden at forskriftskompetansen omfatter regler om at reguleringsmyndigheten for eksempel kan godkjenne metoder, noe som står i motsetning til nytt § 4-3 femte ledd hvor godkjenning mv. av metoder fremgår eksplisitt. Det er ikke kommentert hvorfor forslagene har fått en forskjellig utforming, og det er uklart om dette er tilsiktet eller ikke.

Det legges opp til en full harmonisering av metoder for tilgang til utenlandsforbindelser i et fremtidig indre marked for elektrisitet i Europa, for eksempel metoder (methodology) for kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering. TSOene skal etter prosedyrene som er under utforming i ny NC CACM⁴ fremme felles forslag om slike metoder til reguleringsmyndighetene for godkjenning. Det vil derfor som regel ligge en overenskomst/ avtale til grunn for de forslag om metoder som reguleringsmyndighetene får til godkjenning. Departementet bes likevel å vurdere om ordlyden i § 4-2 femte ledd er tilstrekkelig vid til også å dekke regler om reguleringsmyndighetens godkjenning av metoder for tilgang til utenlandsforbindelser (i lys av hvordan forskriftskompetansen er formulert i nytt § 4-3 femte ledd).

NVE foreslår følgende endringer i § 4-2 femte ledd (i kursiv);

”Departementet fastsetter nærmere forskrifter om reguleringsmyndighetens kompetanse til å godkjenne avtaler eller fastsette vilkår for tilgang til forbindelsen eller metodene for slike, herunder om kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering”.

***Godkjenne avtaler eller fastsette vilkår for organisering av handel på markedsplassen
(artikkel 37 nr. 6 bokstav c)***

Nytt § 4-5 tredje ledd lyder:

”Departementet fastsetter nærmere forskrifter om reguleringsmyndighetens kompetanse til å godkjenne avtaler eller fastsette vilkår for handel på markedsplassen. [...]”

NVE mener departementets forskriftskompetanse slik den er formulert i § 4-5 tredje ledd ikke vil dekke alle forhold reguleringsmyndighetene skal godkjenne etter de nye regler som nå er under utarbeidelse i EU (NC CACM) om samarbeid mellom kraftbørser. Det foreliggende forslaget til regler legger opp til at reguleringsmyndighetene sammen skal godkjenne avtaler eller metoder om tilrettelegging for og organisering av handel i det indre marked. Eksempelvis vil forslag fra de nominerte markedsoperatørene (kraftbørsene) til algoritme som beregner prisene, være et forhold som skal godkjennes av alle reguleringsmyndighetene, men som ikke vil være direkte reflektert i avtaler eller vilkår for handel på markedsplassen.

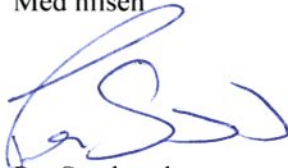
⁴ Network Code for Capacity Allocation and Congestion Management

Uttalelser på side 42 i høringsnotatet kan tyde på at reguleringsmyndighetens godkjenning mv. av markedsplasskonsesjonærs avtaler med for eksempel andre markedsoperatører (kraftbørser) vedrørende organisering av handel, er forhold som tenkes regulert nærmere i markedsplasskonsesjonen, mens regler som skal gis med hjemmel § 4-5 tredje ledd kun er ment å omfatte kompetanse til å godkjenne avtaler eller fastsette vilkår som gjelder forholdet mellom markedsplassen og aktørene (handelsregler). NVE legger i tråd med ovennevnte til grunn at reguleringsmyndigheten må sikres kompetanse til å godkjenne avtaler eller fastsette vilkår om organisering av handel, eller metodene for slike, enten gjennom en utvidelse av forskriftskompetansen i § 4-5 tredje ledd eller gjennom vilkår fastsatt i markedsplasskonsesjonen.

Konfidensiell behandling av opplysninger (artikkel 38 nr. 1)

Reguleringsmyndighetene skal i henhold til direktivet artikkel 37 nr. 1 bokstav c og artikkel 38 nr. 1 samarbeide om å regulere internasjonale spørsmål, og skal etter artikkel 38 nr. 1 utveksle opplysninger som er nødvendige for å kunne utføre oppgavene etter direktivet. Ved utveksling av opplysninger skal den reguleringsmyndigheten som mottar opplysninger behandle opplysningene konfidensielt i samme grad som den reguleringsmyndigheten som utleverer opplysningene er forpliktet til, jf formuleringen *"shall ensure the same level of confidentiality as that required of the originating authority"*. NVE ber departementet vurdere behovet for særskilt gjennomføring av denne bestemmelsen.

Med hilsen

Per Sanderud
vassdrags- og
energidirektør

Karin Margrethe Bugge
avdelingsdirektør